

L l

PÍSMENO L

CÍLE PRO TENTO BLOK

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO L.
- ROZLIŠUJI KRÁTKÉ A DLOUHÉ HLÁSKY. ZAPÍŠU JE. 🐛
- KRESLÍM TVARY DO MŘÍŽKY PODLE VZORU.
- SPOJUJI PRVNÍ SLABIKU SLOVA S OBRÁZKEM PODLE VÝZNAMU.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme aktivizační metody ve třídě i venku, individuální a skupinovou práci, vrstevnické učení, procvičujeme zrakovou a sluchovou percepci.

POMŮCKY

Pecky od meruněk (případně kamínky nebo kaštiny), krátká dřívka, prázdné kartičky na hláskování.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 18–19 – pilka,
kapky

Písanka 1
str. 12

Čtecí karty
str. 1/15–1/17

Strana 26 / písmeno L

Vyučující představí žákům všechny čtyři tvary písmene L.

Jako motivaci k vyvození písmene L lze využít video z cyklu Ábécédé s Michalem.

Strana 26 / básnička

CÍL: Žák po poslechu básničky vlastními slovy popíše chování ledňáčka.

Ledňáčci si stavějí noru do vysokého břehu řeky. Řeku využívají také jako zdroj potravy, loví v ní ryby.

TIP: Při obtahování písmene L žáci mění barvu pastelky po každém obtažení. Vznikne tzv. duhové písmeno. Vyučující dohlíží na správné vedení tahu podle směru šipek ve cvičení 4 na str. 27.

V knize *Dřív, než půjdeme spát* děti navštěvují různá zvířata, která se chystají ke spánku.

Každé zvíře má svou čtyřveršovou básničku a obrázek. Text i ilustraci lze využít k dalšímu vyprávění o „létajících diamantech“, jak se ledňáčkům také říká.

L l

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO L.
- ROZLIŠUJI KRÁTKÉ A DLOUHÉ HLÁSKY. ZAPÍŠU JE. 🐛
- KRESLÍM TVARY DO MŘÍŽKY PODLE VZORU.
- SPOJUJI PRVNÍ SLABIKU SLOVA S OBRÁZKEM PODLE VÝZNAMU.

LEDŇÁČKU, LEDŇÁČKU, POD BŘEHEM SPÍŠ,
CO ŘEKA VYPRÁVÍ, JENOM TY VÍŠ.
RYBKY SI PO RÁNU NACHYTÁŠ,
KAŽDÝ TI ZÁVIDÍ, JAK SE MÁŠ.

Petr Wagner: *Dřív, než půjdeme spát*

1. POJMENUJ OBRÁZKY. VYTLESKEJ. ZAPÍŠ | ○.

LAVIČKA
 LOVÍ
 LEZE
 LAMPÍÓN

2. NAKRESLI STEJNĚ.

Poslouchej předčítání básničky. Označ v ní všechna L. Kde si staví ledňáček hnízdo? Podávalo se ti někdy zahlednout hnízdo na neobvyklém místě? 1. Délku slabik můžeš znázornit vytleskáváním, nakreslit kolečko a čárku, ale také použít kamínky a klacík. Procvičuj si to i venku. 2. Nakresli puntíky stejně do prázdné mřížky.

Strana 26/1

CÍL: Žák dokáže pojmenovat obrázky, vytleskat je po slabikách a zapsat ○ |.

Toto cvičení kombinuje podstatná jména a slovesa. Vyučující nejprve motivuje žáky k pojmenování obrázků. Ti, kteří už umějí číst, postupně přiřazují k obrázkům odpovídající slovesa – k ledňáčkovi slovo LOVÍ a ke kočce LEZE. Vyučující zároveň vede čtenáře k tomu, aby pomáhali spolužákům, kteří ještě číst neumějí. Místo přečtení slova jim mohou jeho význam napovědět opisem děje (ledňáček něco dělá) místo toho, aby je rovnou přečetli. Na závěr lze diskutovat o tom, která slova označují obrázek. Nejzdatnější čtenář pak může pro „kontrolu“ přečíst všechna slova včetně těch náročnějších (LAVIČKA, LAMPIÓN).

TIP: V tomto cvičení je vhodné podpořit vrstevnické učení. Žáci pracují ve dvojicích – vytleskávají jednotlivá slova a jejich grafický záznam znázorňují pomocí pecek a dřivek, mohou i kreslit na mazací tabulku. Výsledky si navzájem kontrolují a případné chyby společně opravují. Na závěr vyučující provede se žáky společnou kontrolu celého cvičení s využitím tabule.

VYTLESKEJ VENKU SLOVA.

CÍL: Žák samostatně vyhledá předměty začínající na L a vytleská jejich názvy.

Vyučující motivuje žáky prostřednictvím hry na lovce slov začínajících na L. „Loví“ každý sám.

TIP: V závěru se při vytleskávání mohou zapojit všichni.

Strana 26/2

CÍL: Žák zakreslí puntíky do prázdné mřížky podle vzoru.

TIP: Vyučující procvičuje vizuomotoriku s celou třídou. Podobná cvičení si lze vyhledat a využít i při individuálních nápravných sezeních.

Strana 27/3

CÍL: Žák rozliší všechna L mezi uvedenými písmeny.

Žáci samostatně vyhledávají a označují všechna písmena L. Vyučující je motivuje k průběžnému zaznamenávání počtu nalezených písmen a podporuje je ve volbě vlastního způsobu evidence. Na závěr všichni společně sdílejí, kolik L je v řadě, a porovnávají zvolené způsoby zaznamenávání.

Strana 27/4

CÍL: Žák napíše písmeno L.

Vyučující připomene správné držení tužky. Psaní předvede na tabuli a upozorní také na směr tahu podle šipek.

Žáci nejdříve písmena obtahují a pak píší od vyznačeného bodu. Sledují také vzdálenost mezi nimi. Vejde se dětem mezi písmena ukazováček? Tímto způsobem si lze pomáhat při psaní na linku bez pomocných teček, třeba do sešitu.

TIP: Je možné upozornit také na obrázek listu na konci řádku. Začíná na L.

3. ZAKROUŽKUJ VŠECHNA L.

L I T L V L I L T L E L I L V Y L E

4. PIŠ L.

5. SPOJ LIST A PLOD.

6. NAKRESLI LISTY PODLE VZORU.

7. HLEDEJ ZAJÍMAVÉ LISTY. JAKÉ NAJDEŠ BARVY?

8. POZORUJ LIST. CO UMÍ? LETÍ, PADÁ, LEŽÍ, LEPÍ.

9. 3. Kolik L zakroužkuješ? 5. Znáš správný název stromu a plodu? Hledej v přírodě. • Založ si se spolužáky sbírku zajímavých listů. Venku skládej různé ornamenty.

J A M E L I S O P U T Y

27

Strana 27/5

CÍL: Žák rozpozná list a plod a správně je spojí.

Lze využít fotografie z elektronické podoby učebnice, na nichž jsou také zachyceny listy a plody lípy srdčité, jírovce maďalu, dubu zimního a javoru mléče.

Vyučující fotografie promítne na tabuli nebo je vytiskne v dostatečné velikosti, aby byly dobře viditelné. Vede žáky k tomu, aby na základě obrázků „vyluštili“ správné dvojice. Po společné kontrole je vhodné si jednotlivé plody a stromy pojmenovat.

TIP: Tyto nebo další zajímavé listy a plody stromů je také možné hledat při procházce venku.

Strana 27/6

CÍL: Žák nakreslí list podle vzoru

Vyučující vede žáky k pozornému prozkoumání listu a prostřednictvím řízených otázek podporuje jejich schopnost všimnout si jeho jednotlivých částí a charakteristických znaků. Společně se zamýšlejí nad tím, kde je při kresbě vhodné začít a proč, jakým směrem vedou žilky a zda zasahují až k okraji listu.

Po brainstormingu žáci list samostatně nakreslí. Následně svou práci vyhodnotí – pojmenují, co se jim podařilo a na čem by mohli příště zapracovat. Nakonec označí kresbu listu, která se jim podle nich podařila lépe.

HLEDEJ ZAJÍMAVÉ LISTY.

CÍL: Žák pozoruje a vnímá rozmanitost tvarů a barev listů a dokáže vybrat list, který ho zaujme svými estetickými vlastnostmi.

Žáci venku hledají listy, které je zaujmou svým tvarem, barvou, strukturou nebo celkovým vzhledem. Potom své objevy a dojmy sdílejí s ostatními. Listy podle vlastních kritérií třídí a zkoumají jejich rozmanitost. Nakonec z nich vytvářejí různé obrazce podle vlastní fantazie.

CO UMÍ LIST?

CÍL: Žák využívá svou tvořivost a fantazii při hledání různých možností práce s přírodninami.

Vyučující společně se žáky vybere zajímavé místo s množstvím listů a vyzve je k pátrání po tom, co všechno list „umí“. Žáci listy zkoumají a zkoušejí, co s nimi mohou dělat. Postupně objevují jejich vlastnosti a možnosti.

Podzimní lampa z listů – pod ikonou se skrývá návod na výrobu dekorace inspirované barevností a atmosférou podzimu.

Létavka – pod ikonou se skrývá návod na výrobu papírové létavky, pomocí níž žák napodobí let listu.

Strana 28/1

CÍL: Žák vytleská slovo po slabikách a správně spojí obrázek se slabikou, kterou slovo začíná.

ALTERNATIVA

Žák vyhláskuje robotí řečí název obrázku a spojí ho s písmeny, jimiž slovo začíná.

Žáci pojmenují jednotlivé obrázky a následně jejich názvy vytleskají po slabikách. Aktivita slouží k procvičení a upevnění slabikování.

TIP: Vyučující dbá na rozlišování dlouhých a krátkých slabik. Je možné hledat i další slova začínající na stejnou slabiku.

Strana 28/2

CÍL: Žák pojmenuje obrázky a na linku zapíše, kde slyší L.

Toto cvičení je zaměřeno na procvičení sluchové percepce. Žáci pojmenují obrázky a jejich názvy vyhláskují robotí řečí.

TIP: Jednotlivá písmena lze vizualizovat pomocí prázdných kartiček. Žáci mohou také položit pecku na větvičku do místa, kde ve slově slyší hlásku L. Na závěr si L zapíší na linku ve Slabikáři.

Toto video názorně ukazuje, jak se cvičením pracovat.

1. VYTLESKEJ. SPOJ OBRÁZEK S PRVNÍ SLABIKOU.

	JÁ	
	LA	
	JE	
	LÁ	

2. POJMENUJ OBRÁZKY. NAPIŠ, KDE SLYŠÍŠ L.

			
L			

3. MÁVEJ STUHOU, JAKO KDYŽ PADÁ LIST. OBTAHUJ KLIKATÉ ČÁRY.

1.

2. SLYŠÍŠ L NA ZAČÁTKU, UVNITŘ, NEBO NA KONCI SLOVA? 3. KLIKATÉ ČÁRY OBTAHUJ RŮZNÝMI BARVAMI TAM I ZPĚT.

• VYMODELUJ PÍSMENO L POMOCÍ DRÁTKŮ, MODELÍNÝ, PŘÍRODNIN NEBO SVÉHO TĚLA.

• VYTVOŘ SI VLASTNÍ POLETUCHU. ZKOUŠEJ, JAK LÉTÁ.

• Modeluj písmena z různých materiálů, udělejte si společně ve třídě výstavku. Písmena znázorní také vlastním tělem. Na která písmena vás musí být víc?

28 J A M E L I S O P U T Y

Strana 28/3

CÍL: Žák napodobí pohyb letícího listu a obtáhne klikaté čáry.

Pohyb padajícího listu žáci nejprve napodobují pomocí stuhy nebo šátku. Je důležité se při tom zaměřit na vnímání směru pohybu a postupné uvolňování ruky. Následně žáci pohyb vedou podle zakresleného tvaru vždy shora dolů – jako když padá list. Při obtahování sledují počet a směr jednotlivých kliček. Pro podporu obratnosti a koordinace lze při cvičení střídat levou a pravou ruku, tedy preferovanou i nepreferovanou končetinu.

TIP: Toto cvičení doporučujeme zařadit před psaním nebo prací s grafomotorikou.

VYTVOŘ L Z PŘÍRODNIN.

CÍL: Žák vymodeluje písmeno L z různých materiálů.

Prostřednictvím tohoto cvičení si žáci upevňují správný způsob psaní písmene L a současně rozvíjejí svou kreativitu.

VYROB SI POLETUCHU.

CÍL: Žák si vyrobí pomůcku do výuky i pro hru.

Při výrobě (viz popis v elektronické učebnici) je důležité vyhnout se tvrdým a těžkým předmětům, například kamenům, protože poletuchy jsou určeny také k házení. Žáci je pak mohou také chytat nebo jen pozorovat jejich pohyb ve vzduchu.

TIP: Při upevňování doporučujeme ponechat delší provázek. To umožňuje další variantu hry, při které žáci drží poletuchu za oba konce provázku. Mohou ji roztáčet jednou rukou nebo oběma, střídat směr otáčení a pozorovat, jak se poletucha při různých pohybech chová.

Strana 29

Text LIŠKA (práce s textem viz ČTENÁŘSKÁ LEKCE) je upravenou verzí materiálu z naučné stezky v Krkonošském národním parku a může sloužit jako inspirace pro vytvoření podobné naučné stezky v okolí školy.

ZAHRAJ SI NA SKÁKAJÍCÍ LIŠKU.

CÍL: Žák si procvičí koordinaci pohybů, rovnováhu a zručnost.

Žáci napodobují lišku, která hopsá po kamenech na své stezce. Stezku si mohou sami vytvořit z kamenů, papírových podložek nebo jiného vhodného materiálu. Postupně přeskakují z jednoho „kamene“ na druhý a snaží se při tom udržet na stezce.

TIP: Pokud máte v zahradě nebo v okolí kameny, například kamenný chodníček, určitě je využijte.

TIP: Na jednotlivé kameny nebo podložky lze napsat slabiky. Žáci při skákání slabiky nahlas čtou a zároveň si procvičují pohybovou koordinaci.

Sebehodnocení:

ROZLIŠUJI
KRÁTKÉ A DLOUHÉ
HLÁSKY. ZAPÍŠU JE.

CÍL: Žák provede sebereflexi na základě návratu k tématu týdne.

Vyučující se se žáky vrátí k tématu týdne a vede je k reflexi toho, zda jim při uvědomování délky hlásky více pomáhá slabikování, nebo hláskování. Nalistují stranu 28/1 a 28/2, obě cvičení porovnají a následně zhodnotí, která z metod jim při určování délky hlásky více vyhovuje.

POZNÁŠ OBRÁZEK ZVÍŘETE? VYBARVI.
CO O NĚM VÍŠ?
KDE SE S NÍM MŮŽEŠ SETKAT?

LIŠKA

LIŠKA JE ŠELMA A UMÍ ULOVIT I JEŽKA. TEN SE V PŘÍPADĚ NEBEZPEČÍ SVINE DO PICHLAVÉ KOULE, ALE JE-LI NABLÍZKU NĚJAKÝ POTOK, LIŠKA HO OPATRNĚ SKOULÍ DO VODY. V NÍ SE JEŽEK ROZVINE A MÁ TO SPOČÍTANÉ. I KDYŽ LIŠKA DOCELA DOBŘE PLAVE, NERADA SI NAMÁČÍ TLAPKY A POTOK RADĚJI PŘEHOPKÁ PO KAMENECH. LIŠKA JE PŘÍBUZNÁ S VLKEM A TAKY SE PSEM.

KRNAP: Liščí stezka Harrachov (upraveno)

KOHO LIŠKA UMÍ ULOVIT?
POPIŠ, JAK LIŠKA LOVÍ JEŽKA.

MÁ LIŠKA RÁDA VODU? ANO NE
UMÍ LIŠKA PLAVAT? ANO NE

NAKRESLI SI KAMENY
NA CHODNÍK A PŘESKÁKEJ
JE TAM A ZPĚT JAKO LIŠKA.

ROZLIŠUJI
KRÁTKÉ A DLOUHÉ
HLÁSKY. ZAPÍŠU JE.

Poslouchej předčítání o lišce. Odpověz na otázky.
Rozhodni se a označ ANO, nebo NE na základě textu.

J A M E L I S O P U T Y

29

L l

ČTENÁŘSKÁ LEKCE

CÍLE

- POZORNĚ SLEDUJI PŘEDČÍTANÝ TEXT A REAGUJI NA OTÁZKY.
- VLASTNÍMI SLOVY POPÍŠU, JAK LIŠKA ULOVÍ JEŽKA.
- POMOCÍ TEXTU ROZHODNU O PRAVDIVOSTI DANÝCH VÝROKŮ O LIŠCE.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme třífázový model učení, řízené čtení, metodu ANO/NE.

POMŮCKY

Obrys lišky, případně maňásek, plyšák nebo obrázek. Liščí stopy vystřižené z papíru.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 26 – shrnující
obrázky (vlnky
v potoce)

Písanka 1
str. 12

Čtecí karty
I/15–I/18

EVOKACE – UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – REFLEXE

V každé této části dochází při učení žáka k důležitému myšlenkovému pochodu, který má vliv na jeho učení.

EVOKACE – startuje, připravuje myšlení žáka na dané téma, úkol, cíl lekce. Pomáhá mu vybavit si, co už o daném tématu ví.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – žák se dovídá nové informace, většinou za pomoci nějaké metody a učitele – průvodce, který mu pomáhá text nebo jiný zdroj informací lépe pochopit a najít to podstatné.

REFLEXE – velmi důležitá a nezbytná část každého učení. V této fázi si žák propojuje své předchozí a nové informace a učí se s nimi pracovat, vyhodnocovat a upevňovat je.

Řízené čtení – metoda, kdy vyučující nebo žáci čtou text po částech. Pedagog během čtení klade otázky, které čtenářům pomáhají pochopit text nebo upozorňují na podstatné informace v textu. Tato metoda je vhodná pro začínající čtenáře a lze klást otázku po každé větě – co nám věta řekla, jak tomu rozumíme, kdo, kde, kdy, co? Na závěr je možné přečíst celý text ještě jednou bez přerušení a nechat ho vyznít vcelku.

PRŮBĚH LEKCE

EVOKACE

Vyučující připraví pro děti stezku s liščími stopami (nakreslenými křídou na chodník nebo vystřiženými z papíru). Děti jdou po stopách a díky obrázku, plyšáku či figurce na konci odhalí zvíře, které tyto stopy zanechalo.

Aktivitu lze realizovat také tak, že vyučující rozmístí do prostoru tolik liščích stop, kolik je dětí. Každé dítě má za úkol najít jednu stopu a přinést ji do kroužku. Jakmile se všechny děti vrátí, v kroužku na ně čeká ukrytý obrys zvířete, jeho obrázek nebo maňásek, podle něž zjistí, kterému zvířeti stopy patří.

Zařazení pohybové hry v průběhu lekce kompenzuje jednostrannou statickou zátěž začínajících školáků při dlouhodobém sezení v lavicích, což je plně v souladu s cíli tělesné výchovy a péče o zdraví v RVP.

Vyučující následně klade dětem otázky a společně odhalují, co už o lišce vědí:

O jaké zvíře se jedná? Co o něm víme? Kde se s ním můžeme setkat?

Jaká je liščí stopa? Čím je zajímavá? Podobá se naší stopě? Jiné stopě? Kde bychom mohli tyto stopy vidět?

Poté žáci vybarvují obrys lišky na str. 29. Pomáhají si při tom obrázkem nebo plyškem, kterého odhalily během stopované. Ve dvojicích si pak mohou opakovat informace, které zazněly ve společném kruhu.

Vybarvování obrysu lišky nesmí být pouhou „vyplňovací“ aktivitou. Je vhodné ho využít pro práci ve dvojici – žáci si při vybarvování šeptem sdělují, co si z kroužku zapamatovali, což napomáhá fixaci informací.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ

Vyučující naváže na předchozí aktivitu: Už víme, komu stopy patří. Teď si o lišce přečteme ve Slabikáři. Při předčítání pozorně poslouchajte a zkuste si zapamatovat alespoň jednu informaci, která vás zaujme.

Tento krok vědomě buduje u žáků návyk aktivního naslouchání s cílem získat z textu poučení.

Vyučující předčítá text a po každé větě klade otázky:

Co znamená, že liška je šelma? Jaké zvíře umí ulovit?

Co udělá ježek, když je v nebezpečí? Proč asi?

Co udělá liška, aby mohla ježka ulovit? Jak rozumíš větě, A má to spočítané“?

Řekněte vlastními slovy, jak liška uloví ježka.

Myslíte, že má liška ráda vodu? Proč?

Která zvířata jsou s liškou příbuzná? Co mají společného (protáhlý čenich, schopnost štěkat, nezatažitelné drápy, dokonalý čich a sluch)?

Pedagog dětem pomáhá dešifrovat významy:

- *Doslovný význam: Jak ježek reaguje na nebezpečí? Jak liška překoná jeho obranu?*
- *Přenesený význam: Co přesně znamená, když má někdo něco „spočítané“?*
- *Mezioborové přesahy: Diskuze o příbuzných zvířatech (pes, vlk) a jejich společných vlastnostech (štěkání, sluch, čich) přirozeně propojuje český jazyk s prvoukou (Člověk a jeho svět).*

REFLEXE

Žáci si ve dvojicích v lavici povědí, jakou zajímavost o lišce si z textu zapamatovali. Své odpovědi porovnají a zjistí, zda je zaujala stejná, nebo jiná informace.

Následně si společně s vyučujícím přečtou modrou a růžovou větu pod textem. U každé věty se žáci zamyslí a samostatně zakroužkují ANO, nebo NE podle toho, zda tvrzení odpovídá informacím, které se dozvěděli z textu.

Nakonec se vyučující zeptá: Jakou odpověď jste zakroužkovali a proč?

Při zdůvodňování odpovědí se žáci učí opírat své závěry o důkazy z textu nebo o vlastní zkušenost. Vyučující je vede k tomu, aby své tvrzení dokládali informacemi z přečteného textu. Pokud dítě odpoví na základě vlastní zkušenosti (např. z dokumentárního filmu), oceníme to jako propojení formálního učení s neformálními zdroji.

Na závěr může vyučující přečíst pohádku *O chytré kmotře lišce*. Žáci pak mohou porovnat, v čem se na učný a pohádkový text liší.

Žáci se tak na elementární úrovni učí vnímat odlišný záměr autora a formu sdělení.

TIP: V textu o lišce lze lovit písmena L a také je kroužkovat.

TIP: Tvořivé aktivity a jemná motorika

- **Skládaná origami liška:** Jednoduché skládání z oranžového papíru, kde žáci po složení lišce fixem dokreslí oči, nos a vousy.
- **Liščí maska z papírového talíře:** Vyučující pomůže žákům rozstříhnout talíř napůl, děti ho nabarví na oranžovo, vystříhnou otvory pro oči a z papíru domodelují špičatá ouška a bílé tváře.
- **Podzimní liška z listů:** Děti nasbírají venku barevné listy (ideálně javorové či dubové), nalepí je na čtvrtku do tvaru liščí hlavy a těla a detaily dotvoří z papíru či fixem.

Pohybové a venkovní hry

- **„Liško, stříhej ušima“:** Variace na klasickou hru „Cukr, káva, limonáda“. Jedno dítě je liška, stojí zády k ostatním. Ostatní se k ní snaží přiblížit. Když se liška otočí, všichni musí strnout jako sochy. Kdo se pohne, vrací se na start.

Logické aktivity a přírodověda

- **Stavba těla a druhy lišek:** Děti v tomto věku baví fakta. Vyučující může ukázat obrázky a popsat části těla (nora, tlapa, oháňka) nebo představit jiné druhy (např. liška polární nebo fenek).

Liščí šifry a bludiště:

- **Pracovní listy s lesní tematikou:** Vyučující žákům vytiskne pracovní listy, v nichž musí pomoci lišce najít cestu do nory, nebo jednoduché logické skládačky a šifrovací hry s lesní tematikou.